

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«

v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamna številka stane 1'25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno
Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 22. septembra 1923.

Ne demagogija, resno delo
vodi k zmagi!

Klerikalci proti odpisu imetja.

„Davka na premoženje ne bo. Vsaj en ugodnejši glas. Finančni minister Stojadinovič je 12. t. m. v finančnem odboru izjavil, da je vlada zavrgla predlog o uvedbi novega davka na premoženje (oddaja premoženja). Poslanci Jugoslovanskega kluba so se čeli dve leti borili proti temu nameravanemu novemu davku, ki bi bil strašno obremenil posebno kmetijske posestnike. Ta postavka je črtana v predlogu o izenačenju davkov. Če bo le držalo.“

Tole poročilo je priobčil „Slovenec“ v svoji nedeljski številki z dne 16. t. m., v katerem pove, da so se poslanci Slovenske ljudske stranke dve leti borili proti zakonu o oddaji imetja, dasi je „Slovenec“ sam in drugo klerikalno časopisje prinašalo ognjevite članke za oddajo imetja in so klerikalci med narodom s tem davkom kot potrebnim tudi agitirali.

Kaj pa pomeni odpis imetja?

Vojna in povojna doba je nudila večinoma velikim podjetnikom in verižnikom izredno ugodno konjunkturo. Z oderuštvo in solufijo so mnogi postali milijonarji, torej ne z delom in poštenim zaslužkom, ker na tak način nihče ne more nagromaditi ogromnega imetja. In kakor se je kupičilo imetje v rokah posameznikov, tako je ginevalo in gineva še danes blagostanje delavstva in vseh manj imovitih slojev, zlasti, ker velik del tega imetja izginja v inozemstvu. Jasno je, da zaradi tega trpi narodno gospodarstvo, pada vrednost dinarja in država mora zaradi teh pojavov, ker hoče zadostiti svojim militarističnim in drugim zahtevam, izžemati neimovite sloje do krvi z direktnimi in indirektnimi davki. Mezni delavci, mali obrtniki in mali posestniki plačujejo po sedanjem sistemu do 50 odstotkov svojih prejemkov za davek, dočim plačujejo bogataši kvečjemu 10 do 20 odstot-

kov, kar je zlasti občutno, ker so prejemki mezdnih ljudi in neimovitih slojev sploh malenkostni ter daleč ne dosežajo eksistenčnega minima.

Z odpisom imetja so se bavile vse premagane, oziroma zadolžene države, ker so uvidele, da je odpis po krivici pridobljenega imetja pravična zahteva. Odpis zadene v prvi vrsti verižnike in oderuhe. Ako je ta davek pravilno izveden, ne zadene neimovitih slojev, obrtnikov in delavcev ter malih kmetov, ker ima tak odpis le namen, da korigira narodno gospodarstvo, obremeni veliki kapital v svrhu sanacije državnih financ.

In sedaj nam „Slovenec“ odkritosrčno pove, da se klerikalni poslanci bore že dve leti proti temu zakonu, čeprav so ga v „Slovenecu“ in po drugih listih zagovarjali, in čeprav, dasi načrt ni idealen, bi bil odpis imetja tudi v naši državi nujno potreben.

Iz tega je razvidno, da je klerikalna stranka igrala po njeni lastni izjavi dve leti dvojno vlogo. V parlamentu je delala proti oddaji imetja, doma med narodom pa za oddajo. V parlamentu je ščitila milijonarje in verižnike, doma pa vlekla slovensko ljudstvo za nos. V Belgradu je podpirala bogato porodico, ki se tega davka v prvi vrsti boji, pustila pa na cedilo vse neimovite in neimovitejšše sloje, ki bi jih oddaja imetja lahko znatno razbremenila ogromnih direktnih in indirektnih davkov na državnih davščinah.

Tu imamo eklatanten dokaz, kako neodkritosrčno je delovanje vseh meščanskih strank ne le napram delavstvu, marveč tudi napram malim kmetom, obrtnikom in vsem tistim, ki so si ustvarili v potu svojega obraza z duševnim ali fizičnim delom svojo eksistenco.

Nehote se vprašamo, če je to priznanje „Slovenca“ sad minulega katoliškega shoda ali pa je bila doslej agitacija drugačna iz taktičnih, delo-

vanje pa iz praktičnih razlogov drugačno?

Izjava „Slovenčevega“ poročevalca iz Belgrada dokazuje jasno ne-

odpušljivo neiskrenost klerikalne politike.

Ovo si valja zapamtiti! To smo morali beležiti resnici na ljubo!

K redukciji oddelka za socialno politiko.

Vprašanje redukcije socialno-političnega oddelka se suče v meščanskih časopisih samo okrog dr. Goršiča. Ob strani puščajo vsako stvarno razmotrivanje in niti na misel ne pride nikomur, da bi načelno zavzele meščanske stranke do socialno-političnega dela svoje stališče. Pač pa je njim tudi to vprašanje politikum in ker je dr. Goršič sedaj trenutno radikal, ga branijo pol — in celi radikali, napadajo ga pa seveda demokrati in klerikalci. — Tako postopajo meščanske stranke vselej in povsod.

K redukciji socialno-političnega oddelka opozarjamo samo še na eno: pojavljajo se vedno pogosteje vesti, da se bo izvedla v kratkem razdeli-

tev države na oblasti. Oblastim je po zakonu začrtano široko, avtonomno udejstvovanje na socialno-političnem polju. Torej, skoro bo prišel čas, ko bodo i klerikalci i radikali, pa tudi demokrati lahko urbi et orbi pokazali, da jim je socialna politika važen in resen del njihovega programa. Prorokujemo že naprej: takrat bodo ti ljudje rekli: ja Bauer, das ist was anderes!

Uradništva pa bi sedaj ne bilo treba reducirati. Vsaj bodo oblasti rabile veliko uradništva, da bodo osrečevalci naše dežele potom oblasti razlivali po naših cestah in gripih v škafih med in mano.

Državni preobrat v Španiji.

Skoro v nobeni državi ne vladajo tako patriarhalne razmere kakor v Španiji. Španija je že glasovita po svoji reakciji in zaostalosti, ki je utemeljena v gospodarskih razmerah države. Plemstvo in cerkveni dostojanstveniki so gospodarji v državi, in četudi tu pa tam prodre pri volitvah bolj napredna struja, jo v najkrajšem času odstrani s pozorišča ta gospoda.

Tudi to pot je strmoglavila madridsko vlado najodločnejša reakcija, ki je nastopila v trenutku, ko so se pojavili v Kataloniji nemiri, o katerih so listi poročali, da so avtonomistični.

Vzroki državnega preobrata v Španiji sicer še niso popolnoma pojasnjeni, dasi lahko prištevamo med vzroke nemirov poraz Špancev v severni Afriki in domače socialne razmere. To je bil povod za prvotne nemire v provincah. Vlada je imela še oblast, da zaduši nemire, ker je bila madridska garnizija zvesta v a-

di. Toda, ko je ministristvo zahtevalo pooblastila za udušitev upora po zunanjih garnizijah, je kralj odrekel pooblastilo, na kar je vlada odstopila. Kralj je nato pooblastil generala Primo de Riveiro, da sestavi direktorij enajstih oseb, med katerimi je osem častnikov in trije civilni uradniki.

Iz razvoja tega preobrata je jasno, da je kralj sam ali vodil, ali se pa vsaj naslanjal na vojaški preobrat v državi. V tem naziranju nas zlasti potrjuje dejstvo, da je upor nastal uprav takrat, ko je prejšnja vlada nameravala izvesti zakon o ločitvi cerkve in države ter pripravljala zakon o razdelitvi zemlje, ki je posejajo španski magnati in cerkvene uprave ogromne komplekse ter je nihče ne obdeluje. Tega naklepa prejšnje vlade, dasi ni bila kako napredna, je bogataše tako temeljito prestrašila, da so se odločili s pomočjo vojske izvesti preobrat v državni vladi.

LISTEK.

Z Vrha Svetih treh kraljev.

Kje ste bili na Veliki Šmaren? Povabil sem vas na Vrh Svetih treh kraljev, a vas nikjer ni bilo; misliti ste, da se vam zopet ponudi prilika, da me smešite pred poštenimi turisti.

Dvakrat sem se res brez uspeha lotil ture na Vrh Svetih treh kraljev, kakor sem poročal, a da mi namere ne prepreči več kakršnakoli vis maior, sem nastavljal sam sebi past. Tre-tjič se ne osmešim več, zato sem se lotil ture z one strani, in sicer na Škofjo Loko, Poljane, Žiri, Vrh in Vrhniko. Tu ni izhoda; ako hočeš priti domov, moraš naprej! Pa je šlo! In še povrh v enem samem dnevu! Pa recite še kaj!

Ob treh zjutraj je zaropotala budilka, uro kesneje sem bil na železniški postaji, kjer me je že čakal edini spremljevalec ves obupan in nevedoč, ali pridem ali ne. Ob šestih sva dospela v Škofjo Loko. V mestu je bilo še vse tiho, le pekarna je bila odprta, kjer sva si s tovarišem nabavila nekaj provianta.

Megleno in hladno jutro sva imela do Poljan. Solnce je posijalo

v dolino šele, ko sva zavila po cesti ob zadnjem griču, za katerim čepe kakor v zasedi skromne, a prijazne Poljane. Dolina je bogato posejana z ajdo, ki je v najlepšem cvetju; dolina je pa tudi vobče vzorno obdelana. Bregov, ki meje večinoma ozko dolino, zaradi goste megle do Poljan sploh nisva videla. Moj spremljevalec se je čudil lepoti te doline in trdil, da spada poljanska dolina med najlepše doline v Sloveniji. Po vsej dolini so posejane vasice in naselbine, ki so vse lične, imajo pobeljene in tudi poslikane hiše. Prijazno graščino Visoko, kjer počiva pokojni pisatelj in bivši župan ljubljanski, dr. Ivan Tavčar, sva si ogledala le spotoma. Z državne ceste vidiš na desnem bregu Poljanščice Visoko; okolo njega so njive, tik v ozadju pa štrli nad njim strmo gričevje. Nisi še dobro ogledal Visokega, že se ti smehlja na desnici nedaleč pred teboj v megli Sv. Volbenk s svojo cerkvico z dvema zvonikoma, ki ti obenem priča, da imaš do Poljan le še pol ure hoda.

Interesantna je ta dolina. Vije se kakor kača, sedaj ti sili s te, sedaj z one strani gorski pomol prav do ceste; za vsakim ovinkom te pa

preseneča nova razvrstitev dolin, gričevja in hribov, drugačne zemeljske plasti, drugačno rastlinstvo. Poljanska dolina je nad sedem ur dolg venec kotlin in ožin, ki se vrste kakor jagode na rožnem vencu od Škofje Loke pa tja do Žirov in še dalje.

Do Fužin ti šumlja ob levi strani ceste bistra Poljanščica ali Sora, sedaj tik ob cesti, sedaj nekoliko bolj daleč v zatišju obrežnih vrb, jelš in javorjev. Pot ob vodi in jezovih ni podobna zapuščenemu potoku po samotnih ledinah, ampak je slična cesti po velikem parku, ki nudi opazovalcu nešteto naravnih, lepih, celo romantičnih pokrajinskih slik, ki jako blagodejno vplivajo na preperele živce mestnih »bolnikov«. Divna je ta dolina še zame, ki sem jo premeril že dvajsetkrat.

Moj spremljevalec se rad pobaha z večjimi turami. Do Trate je bil še dokaj pogumen. Tu me pričinja izpraševati, koliko je še do Žirov in do Vrha Svetih treh kraljev. Žejalo ga je kakor ribo na suhem. Razlagal sem mu nadaljnjo pot in jo opisoval mikavno. Pravil sem mu, da je danes na Vrh shod in da prodajajo tam medico kar v škafih. Medica ga je zanimala; čeprav je

venomer pripovedoval, da je Pavliha rekel »Eile mit Weile«, mi je vendar vedno uhajal dvajset do trideset korakov naprej, tako, da sem se kar čudil, kaj ga tako žene. Iz njegovega izpraševanja, kako pripravljajo medico v naših krajih, sem šele posnel, kaj ga tako podi.

Tako sva jo primahala pod Staro Oselico, potem do modernega betonskega mostu pred Fužinami, ki vodi na desni breg Sore. Od tu se vije cesta po rebri in deloma po senci, spodaj pa žubori med skalami sanjava Sora. Tik ob mostu grade poslopje nove žirovske električne centrale, nekoliko višje pa je že dograjen velik betonski jez. Kmalu nad Fužinami se jame odpirati pogled na žirovsko kotlinu. Z leve strani Sore te pozdravlja Selo, ledinska cerkvica, nova žirovska župna cerkev in daleč v ozadju nad Račevo tudi Vrh Svetih treh kraljev. Samo še majhen ovinek pa si na Dobravčevi, od koder imaš razgled na vso žirovsko kotlinu, razen na Žiri same, ki ti jih pred nosom zakriva hrib Žirovnik. Dobravčeva je leta 1888. popolnoma pogorela. Hiše v žirovski kotlini so enako lične kakor po vsej dolini. Vas Žiri zazreš šele iz Stare vasi, ki je v

Direktorij je s kraljevim pooblastilom razpustil državno zbornico, razglašala, da hoče nadaljevati vojno v Afriki. Obenem pa je direktorij razglasil obsedno stanje nad vso državo.

Po vojni so taki dogodki kakor je ta na Španskem, že na dnevnem redu. Mussolini, Cankov in še cela vrsta takih revolt smo že preživeli zadnja leta. Vse te revolte pa pomenijo reakcijo. In kar velja za druge države, velja še bolj za Španijo.

Španija je agrarna država, ki ima malo industrije in zaradi reakcionarstva se ni mogel socialistični pokret

niti sorazmerno razviti. Sedaj v teh razburkanih časih pa tudi tam škoduje enotnosti delavskega pokreta komunistični hiperradikalizem, tako da v tem pokretu delavstvo kot stranka niti v poštev ni prišlo.

Dogodek v Španiji je memento za ves svetovni proletarijat. Dogodek je nov dokaz, s kakimi brzimi koraki napreduje reakcija po krivdi delovnih slojev, ki se ne zavedajo, da je razred delavstva eden in razred kapitalistov eden.

Ljubljanski „Slovenec“ seveda hvali novo vlado, ker je njegovega kova.

Stavke.

V zadnjem mesecu ima proletarijat Slovenije zabeležiti v zgodovino svojih bojov dva občutna neuspeha: polom Trboveljske stavke in polom stavke v železniški delavnici v Mariboru. Jasno je gotovo eno: delavskega gibanja ta neuspeh ne bo ubil. Slejkonej se bo nadaljeval boj med izkoriščevalcem - kapitalistom in izkoriščanim-delavcem. Ravnotako pa je gotovo drugo: treba je vprašati, je-li bil tak polom neizogiben in nujen in se li ne bi dalo takega neuspeha preprečiti.

Povod stavki v revirjih je bilo bedno življenje rudarskega delavstva. Torej zahteva po zvišanju mezd. V mariborski delavnici pa je bil povod konfliktu med delavstvom samim. Zato, ker so nekateri delali preko delovnega časa, zato je pričelo delavstvo s pasivno resistenco, ki je končalo v izprtju in kapitulaciji delavstva.

Kdor bo globlje razmišljal o tem konfliktu, mora reči: v delavnici ni dovolj močne organizacije, ki bi brez hujših incidentov preprečila kršitev osemurnega delovnega časa s strani delavstva. In, ker ni trdne organizacije, zato je bil tak način boja mogoč in tak konec nujen.

Taktika buržoazije.

Buržoazija se zaveda, da je največja nevarnost kapitalističnemu razredu enotnost in edinstvenost proletarijata. Zato posveča vso pažnjo, da ostane delavski razred kar najbolj razcepljen in razbit, kajti, tem lažji je potem posel kapitalističnega razreda, tem slabša je potem ofenziva proletarijata.

Pri tej cepitveni in razbijalni taktiki se poslužuje buržoazija vseh mogočih metod. Kjer ne uspe, da razbije enotnost delavstva potom svojih emisarjev in agentov, tam se poslužuje tudi žal še danes nepremaganega „stanovskega ponosa“.

Kaj bo rudar sedel in se boril roko v roki z zidarskim delavcem? Kaj išče tiskar, stavec med kovinarskim delavstvom. Vsaj je interes enega in drugega povsem različen in nezdrž-

V Trboveljski stavki pa je bilo treba vedeti vnaprej: Trboveljska družba je dobila v vladi popolno oporo, pomoč in zato je prevzela z delavstvom boj, ki ga je izvedla — kar povejmo — v svoj prid.

Ne gre, da bi radi terorja in reakcije, ki vlada v naši zemlji, opuščali stavke. Ravno tako pa ne gre, da bi reakcije, terorja ne upoštevali takrat, kadar pripravljamo stavke. Pa tudi tekom stavke same bi morale organizacije premotriti situacijo, uvideti, da je vlada odločena, priboriti zmago Trboveljski družbi in imeti pogum, povedati stavkujočim tudi to resnico. Naj konča že enkrat vsaj v strokovnem gibanju vsestransko licitiranje. Licitiranje o revolucionarnosti, uspešnosti akcije itd. Tej licitaciji med organizacijami je sledil polom stavke. Polom stavke je plod povojnega strokovnega gibanja in njegova bilanca.

Naj bo pozitiven uspeh tega poloma vsaj ta, da se bodo delavci in njih zaupniki vsestransko vprašali, kako se izgradi tudi za tako reakcijo boja in zmage zmožna organizacija.

žljiv! Take so parole buržoaznega razreda. Tem parolam pa naseda tudi — delavstvo.

Najlepši primer nam nudi zavarovanje rudarskega delavstva.

V zakonu o zavarovanju delavcev se je ustanovilo po razrednih strokovnih organizacijah zastopano načelo: vsi delavci, vsi oni, ki si služijo z delom svojih rok kruh, naj bodo skupno zavarovani.

Kljub temu pa je ministrstvo za šume in rude doseglo, da se izvede za rudarsko delavstvo separatno zavarovanje. Seveda, to ni storilo ministrstvo v interesu podjetij in podjetnikov. Kaj še! V interesu rudarskega delavstva, samo, da rudarsko delavstvo še ne zna ceniti te pridobitve! Tako trdi ministrstvo za šume in rude.

zvezi z Dobravčevo. Mimo nove župne cerkve te vodi zopet most na levo stran Sore, kjer se vzpenja precej velika vas Žiri, naslonjena v ozadju na gorato zaledje. Takoj za vasjo je italijanska meja.

Omenim naj še Selo in Fužine, kjer so še v minulem stoletju izdelovali sekire, kose, srpe in zage.

Prišedši do nove žirovske župne cerkve sva stopila najprej vanjo. Moj spremljevalec se je zanimal za sliko žirovskega patrona svetega Martina, ki je baje izvedena v lepem bizantinskem slogu. Meni slika ni ugajala, ker so konj, sveti Martin in berač preveč nerodno naslikani. Na sliki je tudi mnogo preveč trave. Spremljevalec se je smejal mojim opazkam ter zatrjeval, da je slika lepa, moderna ter da ima umetniško vrednost.

V želodih nama je že precej krulilo. Ob enih popoldne pa nisva dobila kosila nikjer več, zato sva popila vsak belo kavo in čaj brez ruma, ker sva oba abstinenta. Toda željna sva bila še vedno, na kar naročim še veliko črno kavo. Isto je storil moj spremljevalec, ki pa je ob pogledu na črno kavo tako vihal nos, kakor bi mu škorpjone tlačil

v usta. Niti za moje pojasnilo, da črna kava gasi žejo, se ni mnogo zmenil.

Do Vrhovnice je iz Žirov še več nego pet ur hoda, zato sva si Žiri ogledala le površno, potem jo pa ubrala v klanec na Goropeke in po grebenu čez Opale do vnožja Vrhovnice Svetih treh kraljev. Pot je večinoma senčna in samotna, pa izredno prijetna. Prišedši do vnožja Vrhovnice Svetih treh kraljev, sva se še enkrat ojunčila, tudi jaz, in v pol uri sva bila na vrhu Svetih treh kraljev.

Vrh je 884 metrov visok hrib. Na prijazni ravninici stoji cerkev, župnišče in mežnja; tam je tudi proti severu nagnjeno pokopališče. Ura je odbila že pet popoldne. Na Vrhovnici Svetih treh kraljev ni bilo več ljudi. Niti medicie niso več prodajali. Moj spremljevalec se zvali po tleh ter buli proti zahodu, kakor bi ga nekaj jezilo. »Prepozno sva dospela sem, medicarji so že odšli,« pripomnim, toda dobil nisem odgovora.

Okolica Vrhovnice Svetih treh kraljev je podobna razburkanemu morju: doline, kotline, griči, hribi, gore, vsega je toliko daleč okolo tebe, da

Med rudarje pa je pošiljalo to ministrstvo svoje zaupnike, ki so dopovedovali ljudem: pogledite, od nekaj že obstojajo bratovske skladišče. Vsaj je rudar le rudarju brat. In, boljše bo, če boste imeli svoje zavarovanje. Ne bo vam treba plačevati za druge. Tako in enako so govorili zastopniki kapitalizma rudarskemu delavstvu, hlineč na zunaj interes rudarjev, zastopajoč v resnici izključno le interes kapitala.

S tem povdarjanjem rudarskega stanu je uspelo, da se je že med rudarji samimi začela širiti ta trditev.

Zakaj pa so delali kapitalistični hlapci tako?

Ker so vedeli, da bo lažji boj z rudarskim stanom samim, kot pa boj z vsem delavskim razredom. Vedeli so, da bodo lažje jemali delavstvu pravice. Vedeli so, da bodo izkoriščanje delavstva lahko še povečali, če bodo vodili boj s posameznimi stanov, ne pa z delavskim razredom.

Zato si upajo delodajalci potom državnih oblastev na dan s terorjem in preganjanjem.

To bo izučilo delavstvo. Delavstvo bo moralo priti do spoznanja, da je delavsko gibanje ona gonilna

sila, ki sili kapitalistično družbo k popuščanju. Ravno tako pa bo le delavski razred kot nerazdružljiva celota mogel braniti svoje postojanke in pridobivati večji vpliv boljših in lepših pozicij.

Zopet se bo boril proletarijat za osemurni delovnik. Zopet za obratne delavski razred v celoti, ne pa posamezen stan. Dokler pa bo „Kastengeist“, četudi samo še životaril v delavskih vrstah, bo žel uspehe kapitalizem.

Nič boljše, da celo še slabše je pri železničarjih. Med samimi železničarji nastaja več vrst. Kaj imajo opraviti strojevodje s premikači? Kaj s progovnimi delavci! Vsaj strojevodje so vendar nekaj več, oni so že gospodje, tako lajnajo zastopniki železnic. Posledica tega je samostojno društvo strojevodij, krona tega razbijanja delavskih vrst pa — dekoriranje društvenega predsednika za to, ker je krumiril in onemogočil železničarjem uspeh.

Če bo uspela ta taktika buržoazije, se ne bomo čudili, če se bosta nenkrat zopet delojemalec in delodajalec skupno borila za boljše in odličnejše mesto v procesijah in slavnostnih izpredvah!

Amsterdamska internacionala za edinstvo strokovnega pokreta.

Dne 4. avgusta t. l. se je vršila seja centrale, ki je priključena strokovno-internacionala, ki je napravila mnogo važnih sklepov. Glede vprašanja o možnostih delovanja z ruskimi sindikati se je sklenilo sledeče:

V sedanjih razmerah, v času, ko pripravlja reakcija odločilen udarec, da skrči moč delavskih strokovnih organizacij, je strokovno edinstvo odločilne važnosti za delavski razred.

To strokovno edinstvo se mora ustvariti v okviru vsake državne centrale, ki je priključena strokovno-internacionala, ako hoče doseči svoj cilj!

Amsterdamska strokovna internacionala zato ponovno ponavlja svojo iskreno željo, da vidi ujedinjene ruske sindikate v smislu sklepov internacionalnih strokovnih kongresov v Amsterdamu, Londonu in Rimu, z organiziranim delavstvom celega sveta.

Toda sindikalno edinstvo more imeti le v tem slučaju stvarno ko-

rist in vrednost, ako se stori atmosfera medsebojnega spoštovanja in medsebojnega zaupanja. Radi tega morajo neprijateljski čini in napadi proti Amsterdamski strokovni internacionali enkrat za vselej prenehati.

Razentega se morajo izraziti ruski delavci, enako kakor organizirani delavci v drugih državah, da so pripravljeni voditi borbo proti vojni in reakciji v vseh njenih formah tudi v lastni zemlji.

Uprava Amsterdamske strokovne internacionala potrjuje prejšnje odloke biroja in izjavlja, da je pripravljena stopiti v razgovore s predstavniki ruskih sindikatov, ako se jih more smatrati v resnici za predstavnike ruskih strokovnih organizacij in ako sprejmejo zgornje predloge ter jih dejansko izvršijo.

Zadnji čas je že, da bi nastopila treznost v strokovnem pokretu ter omogočila solidarno sodelovanje svetovne strokovne internacionala.

Kako naj se vrši agitacija za socializem.

Narava razvoja je pač taka, da sili iz ekstrema v ekstrem, dočim dejanski napredek koraka svojo pot. V razvoju zmaguje sedaj napredna misel sedaj reakcija. To je življenje. Vesoljstvo živi, človeška družba tudi

živi. Vprašanje v tem življenjskem boju pa je, katera načela, kateri princip imajo več življenjske sile v vsakokratnem stanju razvoja.

Pred vojno je bil na eni strani mogočen faktor demokratizem, na

ne več, kje bi pravzaprav pričel analizirati ta široki svet. Razgled je nama že motilo večerno solnce in nastajajoča megla.

Z Vrhovnice Svetih treh kraljev na Vrhovnico je še tri ure hoda. Podvizati se je bilo treba. Po rebri Vrhovnice Svetih treh kraljev sva usmerila pot proti Smerečju, od tam pa po strmih in razozanih stezah v dolino. Ob mraku sva bila v Podlipi, odkoder je še pet četrt ure na Vrhovnico. Lepo cesto imajo iz Podlike na Vrhovnico, ne bom je pa opisoval, da se nama ne boste smejali. Tema je bila in vrhniški vlak jo je odpihal četrt ure prekmalu v Ljubljano. Prenočišča na Vrhovnici nisva dobila nikjer, zato sva sklenila, da nadaljujemo pot v Ljubljano peš. K sreči naju je znanec spravljal pod streho, za kar ga najtopleje zahvaljujemo.

Ob sedmih zjutraj sva bila s prvim vrhniškim vlakom zopet v Ljubljani.

Dva dni pozneje sem obiskal znanca, ki me je najbolj dražil zaradi moje ture na Vrh Svetih treh kraljev. Pipa je kadil in hudomušno me je ogledoval, ko se oglašim v njegovi pisarni: »No, kaj je pa z

Vrhovnice Svetih treh kraljev? Širokoustnež!« se zadere nad menoj.

»V soboto sem bil tam!« mu odgovorim.

»Ne verujem,« se odreže kratko, »priče, kdo pa je bil z vami? Kje so razglednice?«

Opisujem mu na široko in dolgo, kdo je bil z menoj, kod in kako sva hodila ter da razglednic nisva več dobila, ker sva prišla prepozno na Vrh.

»Morda; bom vprašal, če je res?« V tem izginje v sosednjo sobo, prinese lepo viržinko, pa mi jo ponudi rekoč: »Če je res, jo špendiram.«

»Res!« Vržinki se prijazno nasmehnem, vzamem jo in takoj zapalim, a obenem se tudi poslovim. Z viržinko v ustih sem ponosno stopal po najbolj obljudenih ulicah mesta ter pripovedoval znanec zgodbo o moji viržinki in o turi na Vrh Svetih treh kraljev.

Za Ljubljano je bila posebnost moja viržinka, zame, ponosnega turista, pa tura na Vrh Svetih treh kraljev, ki sem jo tako junaško napravil na Veliki šmaren leta 1923. s svojim spremljevalcem.

eni pa močna oborožena gospodarska sila. Po vojni se je oglašil demokratizem z vso vehemenco ter zbesnel v anarhično frazerstvo, dočim je gospodarska sila šla na organizacijo in danes diktira že demokratizmu v najogabnejših oblikah, dočim ves frazerski demokratizem in anarhična frazeologija bolj in bolj odreka in se utaplja v splošnem javnem življenju.

Proces pomeni dva ekstrema, reakcija pa je posledica obeh in zmaga kapitalizma nad socializmom in komunizmom.

V veliki meri so tako veliko reakcijo zakrivile proletarske politične in strokovne organizacije same, ker so preveč računale z razmerami, premalo pa z emancipacijo svojih vrst organizatorično in načelno. Vojna in povojna anarhija je vplivala na človeštvo demoralizujoče. Posledice čutimo vsi.

Za razširjenje načel in utrditev socializma je potrebno delati propagandistično in organizatorično. In do tega dela vidimo še danes mnogo premalo veselja. Propagandistično delo, ki ga danes skoro ni, se vrši na shodih, sejah, konferencah, s časopisjem, knjigami in z osebno agitacijo: organizatorično pa obenem s propagando in z vcepljevanjem načel in discipline.

Vsega tega dela vršimo danes mnogo premalo. Za to delo niso poklicani samo tajniki političnih in strokovnih organizacij, tega dela se morajo marveč poprijeti vsi zavedni sodruzi in organizacije morajo reflektirati na sodelovanje čim širšega kroga prepričanih socialistov. Naš človek naj ne bo samo v gostilni, v delavnici, v tovarni ali v mestu agita-

tor. Za socializem je treba pridobivati pristaše povsod, povsod agitirati, tisk razširiti med narodom, narodu povedati, kaj zahteva socializem. Vsa izobraževalna društva, vsa športna društva, ki so sicer potrebna, bodo le malo vplivala kulturno, če ne postanejo narodova last, to je, če narod nima prilike, da spozna njih program.

Tudi v Sloveniji je treba oživiti predvojno propagandistično delovanje in najprej poiskati agitatorje ter organizirati delo, ker brez sistematične vzgoje agitatorjev in brez sistematične propagande za socializem tudi pri nas še dolgo ne bo pokret postal mogočen faktor v družbi.

Naloga funkcionarjev v političnih in strokovnih organizacijah je, da posvetijo temu vprašanju posebno pozornost, če imajo za to potrebno kvalifikacijo, ker brez tega dela pokret ne more dobiti zdravega temelja. Najlepši dokaz v tem pogledu nam nudi gibanje drugod. Tudi v Avstriji so posvečali zlasti temu delu ogromno moči, zato so pa v Avstriji socialni demokrati danes močna in konsolidirana stranka, ki pozna disciplino in ve, kaj hoče.

Omenili smo že zadnjič v majlni notici, kako so v Avstriji služile vse delavske organizacije propagandističnemu in kulturnemu delu. Ali ne bi bilo mogoče to tudi pri nas?

Premalo časopisov imamo, ali, če že ne premalo, so pa vsaj premalo razširjeni, novejših brošur sploh nimamo, v organizacijah pa vršimo samo funkcije. Tu je treba korekturo, tu je treba zbrati vse duševne sile ter nastopiti z resnim delom tudi za bodočnost našega pokreta.

POLITIČNI PREGLED.

Zunanja politika Jugoslavije je nejasna. Na vseh koncih in krajih ima konflikte. Vzrok tem razmeram je deloma geografski položaj države, deloma pa tudi notranje politične razmere, ki niso konsolidirane. Bulgari, Madžari, Avstrija in Italija so naravni sovražniki te države, ker obsega Jugoslavija ozemlja, ki bi jih rade imele sosednje države. Ob Adriji pa so interesi še širši. Tu pa je zlasti interesirana zahodna Evropa, ki ima gospodarske in politične zveze z Orientom. Posebnost Jugoslovanske zunanje politike pa je, da je tajna, kljub temu, da je narodna skupščina že zahtevala v parlamentu poseben zunanjepolitični odsek. Demokrati očitajo radikalom nespretnost v zunanji politiki, dasi ta politika prej, ko so bili demokrati še v vladi ni bila prav nič boljša. V bistvu je razlika le ta, da sedaj prihajajo vsa sporna vprašanja v akuten stadij. V četrtek se je sestala narodna skupščina. Tu naj pokažejo demokrati in druge opozicijske stranke, koliko so jim resni ugovori proti zunanji politiki radikalov. Demokrati pozivljajo opozicijo v boj proti radikalom, toda ta poziv ima bolj namen omehčati trdovratnost radikalov z ozirom na odklanjanje demokratskega sodelovanja v vladi, kakor pa storiti resno opozicijsko delo, o katerem pa imamo tudi najpesimističnejše mnenje. Jasno je pa, da ti večni konflikti poslajeni vsak hip z ultimati, dajo novo netivo za spletke, za konsolidacijo bojevitih sosedov in končno povod novi balkanski in evropski vojni, ki jo svet prav nič ne potrebuje. Diference ni med narodi, difference so med kapitalisti in imperialisti vseh kalibrov. In kdor bi tukaj zagrešil, ta bo nosil ogromno odgovornost pred izčrpanim človeštvom. In prav protivojnega razpoloženja ne opažamo ne pri demokratih in ne pri ostalih opozicijskih v državi. Zato, in ker so to izrazito reakcionarne stranke, jim ne moremo zaupati.

Dr. Korošec je bil na seji opozicijskega v Zagrebu, kjer je junaško nastopil in zagotavljal, da pojde opozicija svojo pot. Iz Beograda pa poročajo, da se utegne dr. Korošec še ta teden pogajati z radikali glede nastopanja v narodni skupščini. Tu

nastane vprašanje, ali je bila zagrebška poza dra Korošca diplomatska ali pa res hoče ostati v opoziciji. Za resnega človeka je jasno, če je njegova opozicijska resna, da se ne more pogajati dalje, ako se bo pogajal, pa je nastop v Zagrebu — frazerstvo. Na zagrebškem sestanku je zlasti naglašal avtonomijo. No ja, avtonomija! Radovedni smo, kakšna bo ta avtonomija, ki jo dobe opozicijski, ali ne bo morda zadoščal samo bombonček, ki se imenuje samouprava in za katero pledira s krokodilovimi solzami tudi „Jutro“?

Za sporazum s Srbi. Te dni se je vršila v Zagrebu plenarna seja hrvaških industrijskih korporacij, na kateri je govoril znani industrijec Arko o političnih odnošajih med Srbi in Hrvatimi. Izjavil je, da industrija odklanja vsakršno politiko, ki bi pospeševala sovražnosti med Srbi in Hrvatimi. Ta izjava pomeni konsolidacijo hrvaških in srbskih kapitalistov in je naravna gospodarska posledica bojkota od strani srbskih kapitalistov in bank. Zdi se nam, da te orientacije Radič s svojimi frazami ne bo preprečil ter da je to stališče najpozitivnejši znak pričetka konsolidacije buržoazije v državi. Za delavstvo je ta konsolidacija opomin, da se z večjo vztrajnostjo poprime konsolidacijskega dela v socialističnem delavskem pokretu.

Spomladni volitve v narodno skupščino? „Jutro“ poroča, da je Pašič zahteval pooblastilo od kralja za pripravo volitev v narodno skupščino, ki naj se izvrše spomladi. Pašič si misli pri tem: če bo kazalo. — Za volitve se najbolj interesirajo demokrati, ker upajo, da bi jim nove volitve prinesle več uspehov.

Belgrajska vlada je poslala Bulgariji ultimatum, da zasede Sofijo, ako ne nehajo komitaši vpadati čez mejo Jugoslavije.

Pašič in Mussoliniji se snideta pričetkom bodočega meseca v Benetkah, da se posvetujeta o reškem vprašanju. Posvetovanja se udeležita tudi dr. Ninčić in senator Quartieri. Obenem pa bosta tudi govorila o obiskih laškega kralja v Beogradu in kralja Aleksandra v Rimu. Ako je vse to resnica, potem je reško vprašanje že rešeno! In javnost še vedno ne ve, kako!

Kaj poročajo Francozi o reškem vprašanju. Italija zahteva aneksijo Reke in okolice, Jugoslaviji pa prepušča Baroš in Delto. Kot nadomestilo bi se v Sloveniji mejo pomaknila po nekaterih krajih nekoliko na zahod. Jugoslavija naj dobi v reški luči svobodno cono. Sklene se takoj gospodarska pogodba med obema državama in politična in vojaška konvencija z ozirom na Balkan in srednjo Evropo. Pogodba naj bi bila tajna. — V tako pogodbo Jugoslavija najbrže že zaradi Francije ne bo privolila, ker je odvisna od Francije.

Reško in grško-italijansko vprašanje sta bili dve točki senzacij. Zasedba Krfa po Italijanih je precej razburila imperialiste, ki imajo interese na vzhodu, v Orientu. Grčija je končno dobila od kopference velesil nalog, da mora zahtevati Italije izpolniti do 18. t. m., Italija pa zapustiti Krf 27. t. m., ako izpolni Grčija obveznosti. Grčija je zagrozila konferenca z novo globo še 50 milijonov lir, ako bi pogojev ne izvedla v določenem roku. Tesno v zvezi s tem konfliktom je tudi reško vprašanje. Italija zahteva Reko zase. Ker je na Reki dosedanja uprava odstopila, je ministrstvo imenovalo za poveljnika Reke generala. Ali pomeni to imenovanje že provizorično aneksijo ali le administrativni ukrep, to je danes še težko povedati. Jugoslavija se na videz vleče za Reko, zato je poiskala posredovalca, zaveznico Francijo, ki ima večji interes na južnem Balkanu kakor na Reki. S trgovskega in političnega vidika tudi Jugoslavija ne kaže posebnega interesa na Reki, ker bi se z Reko gospodarsko življenje decentraliziralo. Vrhutega pa bi Reka potrebovala precej materialne podpore. V interesu srbske hegemonije, to je, gospodarske sile je, da postane središče trgovine Beograd, pristanišče pa Solun, ki ima od države že danes izredne ugodnosti. In kdor bi mislil, da bo belgrajska družba stremela za kakršnokoli gospodarsko politiko, ki bi emancipirala severni del države, je v zmoti ter presoja interese današnje države krivo. Reško vprašanje je torej problem (kakor tržaško), ki ima pomen za dežele ob srednji Donavi, ne pa za države, ki segajo v notranjost Balkana. Iz teh razlogov smo mnenja, da se reško vprašanje reši v italijanskem zmislu, čeprav se je registrirala rapalska pogodba pri Zvezi narodov. Da bi Reka sama brez zaledja ostala nevtralna, nima ne za Reko in ne za zaledje pomena. Ako bi hoteli govoriti o svobodi Reke, bi ji morali dati zaledje.

Nov problem Reke? »Vreme« poroča, da predlaga Italija razdelitev Reke. Jugoslavija bi dobila vse zaledje, Italija pa ozek prehod za njim od Reke. S tem bi se omogočila nemotena poraba Reke kot pristanišča. Reka ostane neodvisna, Baroš in Delta pa pripade Jugoslaviji. O tem problemu se že itak govori že dolgo, vprašanje pa je, če je Italija res stavila take predloge. Zadnje dni je Italija v tem pogledu zavzemala precej drugačno stališče. Reka ostane še vedno uganka.

Razmejitvena komisija za določitev meje med Bolgarijo in Jugoslavijo prične poslovati prihodnji mesec.

Konflikt v razmejitveni komisiji med Albanijo in Jugoslavijo je nastal, ker člani italijanske komisije zahtevajo, da se rudniški deli prisodijo Albaniji, dočim Jugoslavija in Grčija predlagata priklopitev Jugoslaviji.

V Bulgariji ima vlada Cankova težavno stališče. Dne 9. junija je oficirska liga strmoglavila Stambolijskega in njegovo vlado. Cankova vlada predstavlja mešanstvo raznih strank, ki so se združile z oficirsko ligo in Macedonci, da so odstranile zemljoradniški režim. Te dni so poročali, da je nastala v Bulgariji revolucija, ki so jo uprizorili komunisti in zemljoradniki. Vse te vesti se pa nanašajo najbrže ker sedanja vlada brutalno ravna s komunisti in zemljoradniki, na obrambne akcije obeh strank. Stališče bulgarske vlade ni trdno, ker nima za seboj močnih političnih strank, marveč le oboroženo silo.

Pri občinskih volitvah na Českoslovaškem so socialni demokrati izgubili večje število mandatov tako češki kakor nemški. Komunisti so se okrepili. Vzrok temu nazadovanju so politične razmere, ki silijo v reakcijo kakor povsod. Češka socialna demokracija sodeluje v vladi in v vladi sedeti pomeni danes indirektno podpirati konsolidacijo kapitalistične družbe, dasi se marsikaj tem potom izvaja tudi za delavstvo v socialno političnem oziru. Pri nas smo imeli žalostne izkušnje, da se vse pridobitve prejšnjih let sukcesivno odpravljajo, ker smo v svoji nespameti razbili delavske politične in strokovne organizacije. Merimo, da socialisti na Českoslovaškem ne bodo tako nespametni.

Pogajanja med Nemčijo in Francijo se razvijajo le polagoma. Francija uvideva, da mora Nemčija podleči, zato zavlačuje pogajanja in postruje zahteve. Nemčija je postavljena pred alternativo, da se odloči za korak naprej ali pa da odstopi in prepusti Nemčijo usodi. Marko je nemška vlada razveljavila kot plačilno sredstvo. Nova banka bo izdajala novi nedržavni papirnati denar v zlati valuti. Ta denar ima prednost, da ne more povzročiti inflacije, ker je vezan na posest. Ni še jasno, kako namerava Nemčija kriti svoje državne potrebe. To bo pokazalo šele nadaljnje delo vlade. Minter za notranje stvari Sollmann, je izjavil, da vlada vztraja, da hoče vzdržati red v državi kljub sedanji grozoviti krizi, ki preti Nemčiji v gospodarstvu, v prehrani ob provedbi sedanjega stanja v novo gospodarsko politiko. Pri vsej tej mizeriji v Nemčiji je pa opazovati, da velika posest in kapital v Nemčiji za vso sanacijo ne kaže nobenega pravega interesa, zavedajoč se, da kapitalizem bistveno ne izgubi mnogo, če Nemčija propade politično in gospodarsko, ker bo pri tem trpel le narod. Ako bo hotela Nemčija izvoziti državni voz preko tega propada, bo morala nastopiti z drakoničnimi odredbami v prvi vrsti proti kapitalizmu. Res je odločno, da mora Nemčija nastopiti tako v interesu svetovnega kapitalizma, ki zahteva ogromne vojne odškodnine, toda tu sta le dve poti: ali zadovoljiti svetovni kapitalizem, ali pa izročiti ves nemški narod brez dogovora in pogodbe svetovnemu kapitalizmu v absolutno eksploatacijo. V prvem primeru si ohrani nemški narod politično svobodo in možnost razvoja, v drugem primeru pa bi ta narod zapadel v direktno suženjstvo svetovnega kapitalizma, in sicer tedaj, ko še ni dana možnost kakršnekoli emancipacije. Evropa je danes brez moči. Zaraditega je le v interesu bodočnosti evropskih narodov, da si ohranijo čimveč politične svobode, da si s pomočjo te opomorejo, ker jih bo sicer moril antantni moloh še celo stoletje.

DNEVNE VESTI.

Naročnikom. Prihodnji številki „Zarje“ priložimo zopet poštne položnice. Vsi zavedni naročniki naj takoj pošljejo naročnino, ki znaša na mesec samo 5 dinarjev. S tem, ako nakažejo naročnino takoj, store samo svojo dolžnost. Pri vsakem listu je treba v tem oziru točnosti, tudi pri „Zarji“ Ljubljanski naročniki plačajo naročnino v upravi Breg 12. Kdor pa nima prilike plačati naročnino v upravi, pri teh bo uprava sama prve

dni oktobra pobrala zaostalo naročnino.

Atentat. Socialisti smo vedno obsojali nasilnosti, torej tudi vsakršne atentate. Pri trboveljski stavki so se napravili doslej trije poizkusi atentatov. Prvi na elektrarno v Trbovljah in po eden na ravnatelja rudnika v Trbovljah in Hrastniku. Posrečil ni nobeden teh atentatov in tudi preiskava doslej še ni ugotovila povzročiteljev. Poudariti moramo pri tem,

da so taki zahrtni atentati vsekakor zločinski ter jih more povzročiti le individui, ki ima zločinsko naravo. Recimo, da se z atentatom res odpravi zlo, tedaj bi atentat bil po morali samopomoči nekako utemeljen, če tudi ne opravičen. V teh primerih bi pa ti atentati ne mogli imeti prav nobenega uspeha. Ako bi bil atentat na elektrarno posrečil, bi bila to ogromna škoda za delavstvo in industrijo; in ako bi bili atentatorji ubili dva ravnatelja, prišla bi dva nova ravnatelja, ki bi bila moralno opravičena, da postopata tudi v svoje varstvo še rigorozneje. Najhujše pri tem pa je, da taki zahrtni atentatorji povzročajo preganjanje nedolžnih delavcev, obdolžitve, sumničanje organizacij, dočim se sami skrivajo in pasejo svojo naslado nad vsem tem. Meščansko časopisje že danes izrablja te poizkuse na prav neokusen način s tem, da zvrčajo krivdo na delavstvo. Delavci, s takimi elementi proč!

Hudobnost. „Slovenski Narod“ piše o ljubljanskem gospodarstvu in hvale prejšnje gospodarstvo pod egido demokratov. Kar se bivšega župana dra. Tavčarja tiče, je bil mož do skrajnosti konservativen v vsakem pogledu občinskega gospodarstva. Sedanjemu občinskemu svetu pa očita zgradbo stanovanjskih hiš, ki jih je sedanjí občinski svet dogradil. Dalje očita zvišanje plač mestnim uslužbencem, ki jih je izvedel sedanji občinski svet. Kdor ima tako drzno čelo, da take stvari, ki so nujno potrebne očita kot pregreho, ta naj si le na čelo nariše angela s trobento in podpisom „umirajočim“! Vprašajte tiste, ki nimajo stanovanj in pa mestne uslužbenke, če so zadovoljni s takimi nazori.

Nova elektrarna. „Slov. Narod“ pravi, da je dr. Tavčar napravil načrte za novo elektrarno na Savi. To mi tudi dobro vemo. Prejšnji občinski svet je pa rekel k projektu, da bi bil predrag, zato ga je opustil. In danes vsi vemo, da bi bila taka električna naprava veljala takrat bagatelo, dočim je danes potreba zanjo precej milijonov. Vsa javnost pa tudi ve, da ima Ljubljana še za razsvetljavo premalo elektrike, kaj šele za pogon v obrti in industriji. Ako bi se bila napravila električna naprava takrat, bi bila mnogo cenejša kakor bo danes in naša industrija in obrt bi bili lahko ceneje obratovali, kakor obratujeta. Naprava bi se bila izborna obnesla. Pomisliti je treba tudi, da sedanja mestna elektrarna lahko odreče iz kakršnegakoli vzroka. Plinarna pa elektrike nikakor ne bi mogla nadomeščati. Kaj naj bi tedaj napravila mestna občina, ako ne bi imela vsaj za silo nadomestila. Da, da, komunalna politika ni vprašanje demagogije, ampak je problem, ki ga mora vsaka občinska uprava smatrati za resno zadevo. S „Slov. Narodom“ se bomo še pomenili!

Odločno obsojajo... namreč mladoliberalci, razsipano in pristransko gospodarstvo magistratne večine v Ljubljani. To se pravi, da gospodom bankokratom delovanje ljubljanskega občinskega sveta ni ljubo, ker do-

Špecialna mehanična delavnica za popravo pisalnih in računskih strojev. Najcenejše pisalne stroje dobite pri

Lud. Baraga, Ljubljana.

Selenburgova ulica št. 6, I. nadstr. V zalogi prvovrstne barvne trakove, razmnoževalne barve, ogljeni papir, voščen papir in vse druge v to stroko spadajoče potreščine.

slej še ni hotel povišati davkov, kot je n. pr. užitnina, katero v enaki meri plačujeta milijonar in proletarec. Da mladoliberalcem tako delovanje občinskega sveta ni všeč, je popolnoma razumljivo. Povemo jim pa že danes, da se bo tako delovanje nadaljevalo do novih volitev. Na te razmere se bodo morali pač navaditi, vsaj smo se tudi mi navadili na razne svinčene afere in podobno, v katerih so mladodemokrati mojstri.

Lunder in Adamič sta bila ustreljena leta 1908 ob velikih demonstracijah. Ta dogodek izrablja buržoazija za nacionalistično hujskarijo. Buržoazija danes pač nima te pravice, zakaj ti dve žrtvi sta bili žrtvi njene politike. Za danes samo to!

„Ljudski Tednik“ je pricapljal za liberalnimi glasili in vprašuje, kam gre davek na ponočni obisk gostiln in kavarn. Ker uredništvo „Ljudskega Tednika“ sigurno ni čitalo naših vesti o tem davku, mu povemo, da bo občinski svet ves prebitek daroval volilnemu fondu Šušteršičeve stranke.

Kolektivna pogodba stavbinskih delavcev. Po dolgih bojih Unije stavbinskih delavcev je gradbeni odsek zveze industrijcev pristal na neznatno zvišanje mezd stavbinskega delavstva. V Delavcu je bila pogodba objavljena in znaša najvišja mezda K 38 na uro. Značilno pa je postopanje podjetnikov. Ne sramujejo se, posluževati se pri svojih proračunih sledeče prakse: že pred povišanjem so zaračunavali delavske mezde po K 48 na uro, tako, da so mezdami pribijali vsaj 30%. Pri tem pa so vpili po svetu, kako dragi so delavci in kako lepe zaslužke imajo delavci. — Po istem, še hujšem receptu zaračunavajo akordno delo delavcev, ki garajo kot črne živine za žepo stavbinskih podjetnikov.

Razglas. Na podstavi čl. 35 zakona o budžetskih dvanajstinah za juli, avgust in september 1923 je prevzelo deželno sodišče, odd. XIV v Ljubljani reševanje invalidskih pokojnin za vse vojne invalide in rodbine padlih, umrlih in pogrešanih vojakov v smislu zakona o začasnih pomoči tem osebam z dne 28. XII. 1922. Radi tega je z dnem 6. septembra 1923 prenehal poslovati pokojninski referat invalidskega odseka oddelka za socialno politiko pokrajinske uprave v Ljubljani. Prizadete stranke in uradi naj se odslej v pokojninskih zadevah obračajo na Deželno sodišče, oddelek XIV v Ljubljani, ki posluje začasno še v dosedanjih prostorih invalidskega odseka v št. Peterski vojašnici I. nadstr. Gazisti — neinvalidi in njihovi svoji naj se odslej obračajo v pokojninskih zadevah na De-

legacijo ministrstva financ v Ljubljani. Vse druge vrste državne pomoči po invalidskem zakonu ostanejo še nadalje v delokrogu invalidskega odseka, oddelka za socialno politiko.

Nameravana atentata. Listi poročajo, da sta prejela ravnatelja Trboveljske premogokopne družbe g. Pauer v Trbovljah in g. Drole v Hrastniku po pošti vsak po en zavoj, v katerih sta se nahajala peklenška stroja. Nezgoda se ni dogodila. Kakor poroča »Jutro«, iščejo sedaj krivce v Ljubljani. Poštna zavoja sta bila žigosana s staro štampiljko inženerskega oddelka Trboveljske družbe. Res smo radovedni, kaj bo preiskava dognala.

Küss' die Hand, Herr Obersteiger! Ministrstvo za šume in rude je izdelalo osnutek novega rudarskega zakona. In sicer na sledeči, jako ženjalni način: malo simo, malo tamo so prepisali iz avstrijskega rudarskega zakona in policijskega reda, pa dodali še par »kroftnih« in eto: sad treba, da se primi ovaj projekat. In med drugimi duhovitostmi je sledeča: vse uradnike, vse gospode uradnike morajo pozdravljati delavci in njihove družine. Ker pa je tam po revirjih vse nemško, bo seveda tudi pozdrav moral biti tak, kot stoji v naslovu. — Gospodje, v koš s takim projektom. Svet se nam smeje, Ja, smešno je, ko bi obenem ne kazalo to določilo srednjeveškega naziranja naših zakonodajalcev in ozbiljnih ljudi.

Državna Borza Dela. Pri „Državnih Borzah Dela“ v Ljubljani, Mariboru, Ptujju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 9. septembra do 15. septembra 1923 dela 287 moških in 121 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 155 moških in 112 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 118. — Promet od 1. januarja do 15. septembra 1923 izkazuje 35.691 strank in sicer 16.345 delodajalcev in 19.346 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 10.833. — Delo iščejo: Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: vrtnarji, kovači, kleparji, železostugarji, zlatarji, stavbeni in strojni ključavničarji, mehaniki, elektromonterji, mizarji, kolarji, žagarji, sedlarji, krojači, čevljarji, knjigovezi, peki, prekajevalci, plačilni natakari, kuhar, zidarji, tesarji, vodovodni inštalater, tiskarski strojnik, strojniki, kurjači, trgov. sotrudniki, ekonom, ekonomski pomočnik, delovodja špirituoznih izdelkov, preddelavec za izdelavo drož, gradbeni risar, risar narod. ornamentike, poslovođa lesne stroje, knjigovodje, korespondenti, kontorist-praktikant, trgov. potnik, skladiščnik, nadzorniki delavcev,

solicitator, pisar. moči, sluge, hišniki, vratarji, čuvaji, kontoristinje, trgov. sotrudnice, restavracijska blagajničarka, natakari, šivilje, dninarice, perice, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: hlapci, dekle, gospodinjne, viničarji, majarji, šoferji, ekonom, oskrbniki, drvarji, rudarji, vrtnarji, kamnoseki, kovači, za orodje in podkovski, železostugarji, stavbeni in strojni ključavničarji, ključavničar za tehtnice, monterji, mizarji, kolarji, sodarji, usnjar, sedlarji, krojači; šivilje, perice, čevljarji, urarji, knjigovez, mlinar, peki, slaščičarji, mesarji, natakari, natakari, hotel. sobarice, knjigovodje, trgov. uradniki, trgov. pomočniki, kontoristinje, strojniki, kurjači, sluge, pisar. moči, hišnik, kočijaži, tovar. pomož. delavci in delavke, vzgojiteljice, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni Borzi Dela v Ptujju: ekonom: gozdar, lovec, viničarji, hlapci, rudar, rudar. nadpaznik, lončar, kovači, ključavničarji, mizarji, krojači, čevljarji, klobučar, knjigovez, mlinar, pek, slaščičar, mesar, laborant, zidar, tesar, strojniki, kurjači, šofer, tov. delavci, vratar, sluga, trg. sotrudnik, skladiščnik, dninarji, voznik, pisar. moči, bolničar, frizerka, natakari, sobarica, služkinje, blagajničarke, pisar. moči, vajenci, vajenke itd. — V delo se sprejmejo: Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: kovač, livarji, pohištvni mizarji, stavbeni mizarji, žagarji, krojači, čevljarji, čevljarski delovodja, klobučar, ščetar, mlinar, pek, prekajevalci, sodavičar, natakari, potnik za kravate, vajenci. — Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: hlapci, dekle, pastirji, viničarji, majarji, drvarji, drvarske družine, drvarski preddelavec, rudarji, vrtnar, lončar, steklar, obratovodja, kovači, za nože, sekire, cepine, lopate in motike, kotlar, gaterist, podkovski kovač, kovač za orodje, železostugarji, kovobrusači, sodarji, čevljarji, tapetniki za odeje, mlinar, mesar, slikar, strehokrovci, trgov. pomočnik, sluga, mizarji, šivilje, za perilo, vzgojiteljice, varuške, knjigovodja, pisar. moč, ženske za štetje jajc, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd. — Pri Državni Borzi Dela v Ptujju: pristavi za posestvo, viničarji, rudarji, lončar, kovač, kolarji, sodarji, pletarji, sedlarji, jermernarji, čevljarji, peki, zidarji, tesarji, hiš. hlapec, kmečke dekle, kuharice, solnarice, služkinje, vajenci, raznih obrti itd.

Odgovorni urednik Ignac Mihovec. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl.

Stavbeno podjetje
Inž. Dukič
in drug
Ljubljana
Bohorčičeva ulica št. 24.

Priporočamo:
Izdelovalnico
okvirjev za slike
Kongresni trg št. 19.
A. BABKA
Ljubljana
Kartonažno tovarno
ter knjigovoznico
Rimska cesta št. 13.

JOSIP JUG
pleskar in ličar za stavbe, pohištvo in mostove
Ljubljana,
Rimska cesta št. 16.
—
Specialni oddelek za sobo-, črkoslikarstvo ter ornamentiko in slikarstvo na steklo.
Moste-Ljubljana,
Zaloška cesta št. 67.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital K 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje